

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Vastaajatahon virallinen nimi

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos-liikelaitos

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Esko Hätinen esko.hatinen@pkpelastuslaitos.fi 013 330 9111

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos-liikelaitos/johtokunta 16.9.2020 § 60

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

-

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

-

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

-

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

-

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

-

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

-

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

-

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

-

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittäväällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

-

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

-

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

-

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

-

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

-

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

-

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Pelastustoimen valtakunnallisiin tavoitteisiin tulisi lisätä pelastustoimen ICT-järjestelmien kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Pelastustoimien käyttöön tulee lisää eri turvallisuusviranomaisten suojattuja ICT- ratkaisuja, joiden hankinta- ja ylläpitokustannusten taso tulee aiheuttamaan suuria rahoituspaineita. Muutoksilla on kytkentä digitalisaation kehittämiseen, jotka eivät rajaudu pelkästään sisäministeriön hallinonalaan. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi strategisten tavoitteiden on luontevaa olla poikkihallinnollisia valtioneuvoston tasolla linjattavia asioita.

Kansainvälisen pelastustoiminnan järjestelyt perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin, jotka linkittyvät useamman ministeriön hallinonalaan. Pelastustoimen kansainvälisen toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen olisi linjattava edellä mainituista syistä valtioneuvoston tasolla.

Pelastustoimelle asetettavissa tavoitteissa on huomioitava strategisella tasolla pelastustoimen ja ensihoidon välisen synergisen edun vahvistaminen. Ensihoitopalveluiden tuottaminen on merkittävässä roolissa pelastuslaitosten tehtäväkentässä. Pelastuslaitokset hoitavat vuosittain noin 500.000 ensihoitotehtävää. Kaikkiaan 18 pelastuslaitosta toteuttaa ensihoitopalvelua ja kaikki pelastuslaitokset hoitavat ensivastetoimintaa. Ensihoito on merkittävä kansallinen valmiusresurssi pelastuslaitosten henkilöstön, kaluston ja osaamisen suhteen. Pelastustoiminnan synergia ensihoidolle on merkittävä. Vuonna 2020 kaikkiaan 26 prosenttia pelastushenkilöstön palkkakuluista on kirjattu ensihoidon tehtäväalueelle. Harvaan asutuilla alueilla pelastuslaitokset rakentavat yhteistyössä terveydenhuollon kanssa erilaisia Kustannustehokkaita hybridiratkaisuja, joilla pyritään turvaamaan maaseutumaisilla alueilla kansalaisten tarvitsemat laadukkaat pelastustoimen ja ensihoidon palvelut. Pelastustoimen mahdollisuus tuottaa ensihoitopalveluita jatkossakin on kiireellisen avunsaannin kannalta elintärkeää useilla alueilla Suomessa.

Pelastustoimen koulutusuudistus ja koulutuksen kehittämisen tavoitteet sekä koulutusjärjestelmän riittävän rahoituksen turvaaminen on pelastuslaitosten näkökulmasta tarkasteltuna yksi alan kriittisistä menestystekijöistä. Harvaan asuttujen alueiden haasteina ovat pitkien välimatkojen vuoksi kattavan paloasemaverkoston ylläpitäminen ja väestön ikääntymisestä johtua sopimushenkilöstön saatavuuden vaikeutuminen. Päätoimisen ja sopimushenkilöstön saatavuus harvaan asuttuihin maakuntiin ja niiden pelastuslaitoksille olisikin turvattava valtion toimenpitein. Esimerkiksi valtion

tuki palkkauksen kannustamisessa tai veroetuna tulisi selvittää (esimerkiksi harvakompensaatio Norjan malliin). Lisäksi osaavan henkilöstön saatavuuteen vaikuttaa olennaisesti koulutusjärjestelmä, jonka tulee palvella nykyistä monimuotoisempaa hakijajoukkoa kattavasti koko maan alueelta, ja jossa erilaiset toimintaympäristöt ja osaamisvaatimukset otetaan huomioon. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen mielestä strategiset tavoitteet, koulutusjärjestelmän linjaukset ja rahoitus sekä harva-alueille tuki osaavan henkilöstön saamiseksi tulee linjata valtioneuvoston tasolla

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Kansainvälinen MIRG-toiminta kannattaa ylläpitää nykyisten pelastuslaitosten toimesta (Helsinki ja Varsinais-Suomi).

Muuhun kansainväliseen pelastustoimintaan kykeneviä pelastusmuodostelmia on tarkoituksen mukaista ylläpitää usean sote-maakunnan alueella. Esimerkiksi esitetyt yhteistyöalueen pelastuslaitokset voisivat koota alueeltaan kansainväliseen toimintaan kykenevän joukon. Kansainvälisen toiminnan koordinoiminen ja kehittäminen on järkevää antaa yhden maakunnan hoidettavaksi. Toiminnan suunnittelussa on myös tarpeellista huomioida pelastuslaitosten nykyinen osaaminen esim. rauniopelastaminen, laajat metsäpalot/sään ääri-ilmiöt ja arktisissa olosuhteissa tapahtuva pelastustoiminta jne. Muodostelmia voidaan hyödyntää myös kotimaassa tapahtuvien suurien onnettomuus- ja häiriötilanteiden hoidossa. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on kouluttanut raskaspelastusjoukkueen, joka voidaan lähettää avuksi kansainvälisiin tai kansallisiin onnettomuustilanteisiin. Raskaspelastusjoukkue on osallistunut naapuri pelastuslaitosten alueella mm. laajojen metsäpalojen ja vaarallisten aineiden onnettomuuksien vaatimiin pelastustöihin sekä Barents-alueen kansainvälisiin pelastusharjoituksiin.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Kansainvälisen pelastusresurssien perustaminen ja avun vastaanottaminen on luontevaa antaa pääkaupunkiseudulla Helsingin kaupungin ja Uudenmaan sote-maakuntien tehtäväksi. Lisäksi on tarkoituksenmukaista osoittaa vastaava resurssi Lapin ja Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson sote-maakunnille Barents rescue-alueen ja Saimaan kanavan sopimuksien mukaisiin velvoitteiden hoitamiseksi (Venäjä yhteistyö).

Erytysresurssien hälyttäminen ja tilannekuvan ylläpitäminen tulisi antaa Helsingin ja Uudenmaan sote-maakuntien tilanne-/Johtokeskukselle.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Sote- järjestämislain 50§ mukaan valtio voi osallistua sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvittavan valtakunnallisen, alueellisen valmiuden ja varautumisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen tai poikkeuksellisen häiriötilanteiden hoitamiseen. Rakenne on kuvattu rahoituslaissa. Myös pelastustoimessa on vastaavia tarpeita. Pelastustoimen järjestämislaissa tulisi lisärahoituksen esittämisen lisäksi myös mahdollisuus antaa valtion korvauksia (valtion avustusta) rahoituslain 12 § mukaisesti valmiuden ylläpitämiseen ja häiriötilanteiden hoitamiseen kuten sote-järjestämislaissa. Valtionavustuksien perusteet tulisi kuvata pelastustoimen järjestämislaissa.

Järjestämislain 5§ (tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin) tulisi säätää Saimaan vesistöalueen öljyvahinkojen torjunnasta saman kaltaisesti merialueella tapahtuvasta öljyvahinkojen torjunnasta. Saimaan vesistöalue ulottuu neljän sote-maakunnan alueelle. Toiminnan koordinaation ja kehittämisen kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että yksi sote-maakunta koordinoisi ja vastaisi Saimaan altaan öljyvahinkojen torjunnasta. Tehtävä soveltuisi keskeisellä paikalla sijaitsevalle Etelä-Savon sote-maakunnalle.

Järjestämislain 5 § mukaiset tilannekeskusten kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin on kannatettava toimintamalli. Toimintamalli ei saa ohjata pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää, vaan paikallistasolla tulee ylläpitää johtokeskukset ja säilyttää kyky riittävien pelastustoimen johtamisvalmiuksien ylläpitämiseksi.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Aluehallintovirastojen roolia ja asemaa pelastustoimen kokonaisuudessa on tarpeellista tarkastella uudelleen. Järjestämislain mukaisesti sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustoimen palveluiden saatavuutta. Sisäministeriö käy vuosittain neuvottelut kunkin sote-maakunnan kanssa pelastustoimen tehtävien hoitamisesta ja arvioi järjestämisvastuun toteutumista. Yhdenmukaista valtioneuhjauksen tavoitetta ei tue, että jatkossakin kuudelle aluehallintovirastolle toimitetaan esim. pelastustoimen palvelutasopäätökset arvioitavaksi. Sisäministeriö asettaa vuosittain pelastustoimen palvelutuotannolle tavoitteet, jonka vuoksi palveluiden mittaaminen, seuranta ja raportointi on tarkoituksenmukaista keskittää sisäministeriöön. Keskittämisen ei tarvitse olla ristiriidassa pelastustoimen järjestämislain 7 § kanssa. Aluehallintovirastot voivat silti tukea sisäministeriötä heille säädettyjen tehtävien hoidossa.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

-

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

-

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

-

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

-

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

-

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-
maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa
uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään
muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän
kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja
terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen
tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien
edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun
palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä
toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy
valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta
huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus
lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla
riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

-

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

-

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

-

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

-

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Pelastustoimen tehtävien rahoituskriteereiden määräytymistekijät ovat hyvin perusteltuja. Esitetyllä rahoitusmallilla huomioidaan harvaan asuttujen alueiden pelastustoimen palveluiden järjestäminen, samoin kuin kasvukeskusten rahoitustarpeet asukasluvun ja riskikertoimien muutosten avulla. Riskikertoimen tulee olla jatkossa dynaaminen työväline, jonka avulla tarkastellaan riskiperusteisen rahoitusmallin määräytymistekijöitä palvelutasokausittain.

Pelastustoimen kokonaisrahoitustarve on merkittävästi suurempi kuin hallituksen esityksessä kuvattu rahoitustaso.

Kokonaisrahoitustarpeessa oleva vaje johtuu muun muassa välttämättömistä, toimintavalmiusohjeen edellyttämistä paloasemaverkon parantamishankkeista ja varallaolojärjestelmän ylläpitämisen vaikeutumisesta. Pelastuslaitoksista koottujen tietojen perusteella rahoitusvajeen suuruus on 64 miljoonaa euroa.

Erittäin merkittävää rahoitusriskiä koko pelastustoimelle edustavat öljyntorjuntaan myönnettyjen tukien romahtaminen sekä merellisten tai sisävesillä tapahtuvien toimintojen rahoitustarpeiden jäänti huomioita. Pelastustoimen nykyrahoitustaso ei riitä valtion vastuulle suunniteltujen, toimialan kiireellisessä aikataulussa tarvitsemien johtamisjärjestelmien ja muun tietohallinnon uudistamiseen ja palvelujen digitalisoimiseen.

Ensihoidon rahoitusmalli olisi uudistettava tulevaisuuden ensihoitopalveluja ja kotiin vietäviä palveluita tukevaksi. Yhä enenevässä määrin potilaita hoidetaan kotona, eikä heitä kuljeteta hoitolaitokseen. Tulevaisuudessa on tarkoituksenmukaista pyrkiä erityisesti voimakkaasti ikääntyvissä harvaan asutuissa maakunnissa tarjoamaan hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia potilaan kotona. Kuljetusperusteisesta ensipalveluiden kela-rahoituksesta tulisikin kokonaan luopua ja siirtyä kokonaisuudessaan suoraan valtion rahoitukseen osana muuta sote-rahoitusta. Pelastuslaitoksen asema palveluntuottajana rahoitusmallissa tulee turvata ja huomioida se myös maakuntien ja valtion pelastuslaitoksia koskeissa rahoitusneuvotteluissa. Ensihoitopalveluita tuottavan pelastuslaitoksen lopullinen kokonaisrahoitus muodostuu pelastustoimen ja ensihoidon yhteisrahoituksesta, joiden molempien on oltavat riittävät palveluiden turvaamiseksi.

Kokonaisuudessaan uudistuksen perustavoite yhdenvertaisista sote- ja pelastustoimen palveluista vaarantuu pysyvästi, jos rahoituslain 35§ toistaiseksi pysyvää muutosleikkuria ei poisteta.

Huomionarvoista on, että hallitusohjelma ei tunne muutosleikkuria lainkaan. Sote- ja pelastustoimen rahoituksen siirtymäaika tulee lyhentää kolmeksi vuodeksi. Lisäksi sote-maakuntien 16§:n mukainen investointien ohjaus pysäyttää sote-maakuntien investoinnit Suomessa aikana, jolloin esimerkiksi terveyskeskusrakennukset ja paloasemat ovat tulossa lähiaikoina käyttöikänsä päähän. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät tulisivat sisällyttää sote-maakunnan tehtäviin erityisesti alueilla, joilla tehtävät on kuntien yhdessä sopimana hoidetaan jo maakunnallisesti. Tästä on saatu hyviä kokemuksia, kun sote, pelastustoimi ja ympäristöterveydenhuolto ovat samassa maakunnallisessa organisaatiossa.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

-

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

-

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

-

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

-

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

-

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

-

67. Ovanko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

-

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

-

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

-

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

-

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

-

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

-

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Hallituksen esityksessä pelastustoimi on sosiaali- ja terveydenhuoltoon rinnasteinen itsenäinen toimiala. Pelastustoimelle tulee turvata tämän aseman edellyttämä itsenäinen asema, jonka puitteissa toimialan palvelujen kehittäminen on mahdollista. Pelastustoimen erillinen asema maakunnassa tulee huomioida myös sote-maakuntalainsäädännössä.

Sote-maakunnan nimen tulisi kuvata paremmin maakunnan monialaista tehtävää. Maakunnalle asetetut eri tehtävät ovat lain säädännön näkökulmasta rinnasteisia, joten maakunnan nimi olisi neutraali vaihtoehto uuden organisaation nimeksi.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Pohjois-Karjalan sote-maakunta, Siun sote

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Hätinen Esko
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos